

Συμβουλές για το ήθος των ανθρώπων και την ενάρετη ζωή

Ορθοδοξία / Θεολογία

Άγιος Αντώνιος ο Μέγας

- 1. Οι άνθρωποι λέγονται λογικοί καταχρηστικά. Δεν είναι λογικοί εκείνοι που έμαθαν τα λόγια και τα βιβλία των αρχαίων σοφών, αλλ' όσοι έχουν λογική ψυχή και μπορούν να διακρίνουν ποιο είναι το καλό και ποιο το κακό· και έτσι αποφεύγουν τα πονηρά και βλαβερά στη ψυχή, μελετούν όμως τα καλά και ψυχωφελή, και τα πράττουν με μεγάλη ευχαριστία προς το Θεό. Μόνο αυτοί πρέπει αληθινά να λέγονται λογικοί άνθρωποι.**
- 2. Ο αληθινά λογικός άνθρωπος μια μόνο φροντίδα έχει, να υπακούει και να αρέσει στο Θεό των όλων.**

3. Η εγκράτεια, η ανεξικακία, η σωφροσύνη, η καρτερία, η υπομονή και οι παρόμοιες μέγιστες και ενάρετες δυνάμεις μας δόθηκαν από το Θεό και είναι αντίθετες και αντιστέκονται και μας βοηθούν στις αντίστοιχες προς αυτές κακίες. Αν γυμνάζουμε αυτές τις δυνάμεις και τις έχουμε πάντοτε πρόχειρες, τότε νομίζουμε ότι δεν μας συμβαίνει πια τίποτε δύσκολο ή θλιβερό ή αβάσταχτο· γιατί σκεφτόμαστε ότι όλα είναι ανθρώπινα και τα νικούν οι αρετές που έχουμε.

4. Δεν πρέπει κανένας να λέει ότι δεν είναι δυνατό να κατορθώσει ο άνθρωπος την

ενάρετη ζωή, αλλά να λέει ότι αυτό δεν είναι εύκολο. Ούτε μπορούν να κατορθώσουν την αρετή οι τυχόντες. Την ενάρετη ζωή την πραγματοποιούν όσοι άνθρωποι είναι ευσεβείς και έχουν νου που αγαπά το Θεό. Γιατί ο νους των πολλών είναι κοσμικός και μεταβάλλεται· κάνει σκέψεις άλλοτε καλές, άλλοτε κακές· μεταβάλλεται στη φύση και γίνεται υλικότερος. Ο νους όμως που αγαπά το Θεό, τιμωρεί την κακία η οποία έρχεται εκούσια στους ανθρώπους από την αμέλειά τους.

5. Εκείνος που μπορεί να εξημερώσει τα ήθη των ανθρώπων και να τους κάνει να αγαπήσουν τους λόγους και την παιδεία, πρέπει να λέγεται ανθρωποποιός. Κατά τον ίδιο τρόπο και εκείνοι που μεταστρέφουν τους παραδομένους στις σαρκικές ηδονές προς την ενάρετη και θεάρεστη ζωή, πρέπει να λέγονται και αυτοί ανθρωποποιοί, επειδή ξαναπλάθουν τους ανθρώπους. Γιατί η πραότητα και η εγκράτεια είναι ευτυχία και δίνουν καλή ελπίδα στις ψυχές των ανθρώπων.

6. Ελεύθερους νόμιζε όχι όσους έτυχε να είναι ελεύθεροι, αλλά εκείνους που έχουν τη ζωή και τους τρόπους ελεύθερους. Δεν πρέπει πράγματι να ονομάζομε ελεύθερους τους άρχοντες που είναι πονηροί και ακόλαστοι, γιατί είναι δούλοι των παθών και της ύλης. Ελευθερία και ευτυχία της ψυχής είναι η πραγματική καθαρότητα και η καταφρόνηση των προσκαίρων.

7. Ο ενάρετος άνθρωπος δεν πρέπει να πουλά την ελεύθερη γνώμη του προσέχοντας πόσα χρήματα θα πάρει, και αν ακόμη είναι πολλά όσα του δίνουν. Γιατί τα πράγματα της ζωής αυτής είναι όμοια με όνειρο, και η φαντασία που προέρχεται από τον πλούτο και άγνωστο είναι που θα καταλήξει και λίγο καιρό μόνο κρατάει.

8. Το να γίνει κανείς αγαθός και σοφός ξαφνικά, είναι αδύνατο. Γίνεται ωστόσο με την κοπιαστική μελέτη, με τη συναναστροφή με ενάρετους ανθρώπους, με την πείρα, με τον καιρό, με την άσκηση και με την επιθυμία των καλών έργων. Ο αγαθός άνθρωπος που αγαπά το Θεό και Τον γνωρίζει αληθινά, δεν παύει να κάνει πλούσια όσα αρέσουν σ' Αυτόν. Αλλά τέτοιοι άνθρωποι είναι σπάνιοι.

9. Όταν σου τύχει κανείς να φιλονικεί και πολεμά την αλήθεια και το προφανές, πάψε τη φιλονικία και άφησέ τον, γιατί έχει απολιθωθεί η διάνοιά του.

10. Σ' εκείνον που θέλει να σωθεί, δεν υπάρχει άλλο εμπόδιο εκτός από την αμέλεια και την οκνηρία της ψυχής.

11. Ο θάνατος, όταν κατανοηθεί από τους ανθρώπους, είναι αθανασία. Δεν τον κατανοούν όμως οι αμαθείς· γι'αυτούς είναι θάνατος. Και οπωσδήποτε δεν πρέπει να φοβόμαστε το θάνατο, αλλά την απώλεια της ψυχής, που είναι άγνοια του Θεού.

Αυτό είναι το φοβερό για την ψυχή.

12. Εκείνοι που γνωρίζουν το Θεό, γεμίζουν από κάθε καλή έννοια και επειδή επιθυμούν τα ουράνια, καταφρονούν τα βιοτικά. Αυτοί οι άνθρωποι ούτε αρέσουν στους πολλούς, ούτε και αυτοί αρέσκονται με τους πολλούς. Και γι'αυτό όχι μόνο τους μισούν αλλά και τους περιγελούν οι πιο πολλοί ανόητοι.

13. Ο λογικός άνθρωπος πολεμείται διά μέσου των αισθήσεων από τα ψυχικά πάθη. Υποκύπτοντας μέσω των αισθήσεων (όραση, όσφρηση, ακοή, γεύση, αφή) στα τέσσερα πάθη αιχμαλωτίζεται η άθλια ψυχή. Και είναι τα τέσσερα πάθη της ψυχής: κενοδοξία, χαρά, θυμός, δειλία. Όταν λοιπόν ο άνθρωπος με τη φρόνηση και την επανειλημμένη σκέψη σαν καλός στρατηγός γίνει κύριος των παθών και τα νικήσει, δεν πολεμείται πλέον από αυτά, αλλά έχει ειρήνη στην ψυχή του και στεφανώνεται από το Θεό ως νικητής.

Πηγή: (ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ των Ιερών Νηπτικών, σ. 28 κ. εξ., τ. Α΄, Εκδ. Το Περιβόλι της Παναγίας).

<https://bit.ly/3KhmF67>